

BİRİNCİ BÖLÜM

Oğlum Çığırın Bana

Hasta yatağındaki yaşlı kadın, doğasındaki hırçınlığı bakışlarına yansıtılmaya çalışan bir annenin ruh hali içindeydi. Görüş alanı içinde kimse olmayınca, başını hafifçe kaldırıp gözleriyle odanın diğer yanlarını taradı. Kimseyi bulamadıysa da oda kapısının açık olması onu rahatlattı. Bu küçük hareketle bile yorulunca başını yeniden yastığına bıraktı. Çok kısa bir soluklanmanın ardından kendini zorlayarak, kısık ve çatalı bir sesle;

“Beni duyan var mı?” diye seslendi.

Uzun süren hastalığı boyunca ona bakan akrabalarından biri, sesini duyarak yanına geldi.

“Hipokrat’ı çağır bana!” dedi. “Ona söyleyeceklerim var!”

Yaşlı kadın, Kos’un en ünlü hekimi olan eşi Herakleides’i yakın geçmişte yitirmişti. Herakleides bir Asklepiades’ti, yani hekimlik tanrısı Asklepios soyundan gelen bir hekimdi. Bu soydan gelen erkekler hekim olma ayrıcalığına sahip olduklarından, Herakleides de oğlu Hipokrat’ı daha çocukluğundan başlayarak hekim olarak yetiştirmeye başlamıştı. Sürekli yanında tuttuğu oğluna, ölmeden önce hekimliğin temel ilkelerini öğretmiş, bağımsız bir hekim olarak çalışabilmesi için onu yeterli bilgilerle donatmıştı.

Herakleides’i yitirdiğinde büyük bir bunalıma giren kadının iyileştirilmesi için herkes seferber olmuştu. Sadece tıp adamı olarak çalışan rahip hekimler değil, otacılar ve uzak ülkelerden getirilen büyücüler de ellerinden geleni yapmış, hiçbiri kadının sorunlarına çare bulamamıştı. Bu yetmiyormuş gibi art arda gelen rahatsızlıklar, onu yatağa daha da bağımlı hale getirmişti.

İşte böylesi bir ruh durumu içinde, hiçbir şeyin fayda etmediğini gören, hasta yatağından bir daha kalkamayacağını anlayan kadın, geride kalan tek varlığı olan oğluna bazı öğütler vermek istiyordu.

Hipokrat'ın içeri girdiğini görünce, içini dolduran mutluluk yüzüne hafif bir gülümseme olarak yansıdı. Hemen küçük bir kaş ve göz hareketiyle odadaki kadını dışarı çıkardı. Yorgun fakat sıcak, sevgi dolu bir sesle;

“Otur oğlum!” diyerek, gözleriyle yatağının kenarını gösterdi. Hipokrat gösterilen yere oturunca, güçsüz elini kaldırıp oğlunun yüzüne doğru uzattı. Hipokrat annesinin işini kolaylaştırmak için onun elini iki eliyle yakalayıp yüzünde gezdirmeye başladı.

“Hipokratım, sevgili oğlum!” dedi yaşlı kadın. “Yaşamın sonuna geldiğimi görüyorum. Bu nedenle seninle biraz konuşmak istedim!”

Hipokrat çok üzgündü. Her ne kadar babası saygın ve becerikli bir hekim ise de, Hipokrat'ı asıl kollayıp koruyan, yaşama hazırlayan annesiydi. Hiç beklemediği bir anda yitirdiği babasının ardından annesini de yitirmek kolay katlanabileceği bir şey değildi. Çocukluğu çoktan geride kalmış olmasına rağmen, hâlâ anne şefkatinin sonsuz koruması altındaydı. Bu büyük sevgi atmosferi sayesinde bütün dertlerinden kolayca sıyrılıyor, annesinin yanında güvenli, huzurlu ve mutlu bir yaşam sürüyordu.

Yaşlı kadın, yer yatağının kenarına oturan oğlundan, başının altına bir yastık daha koymasını istedi. Bu yastıkla yarı oturur bir konuma geçince oğlunun elini elleri arasına aldı. Yüzünde huzurlu bir gülümseme belirdi. Kısa bir dinlenme için yumduğu gözlerinin kirpikleri arasından birkaç aceleci damla inmeye başlamıştı. Yeniden, hiç beklenmedik bir canlılıkla açtığı gözlerinde beliren ıslak ama sınımsız bakışlarla, sanki sarılmak istercesine oğlunun yüzüne baktı. İki elinin arasında tuttuğu oğlunun elini yüzüne bastırırken, kesik kesik ve zayıf hıçkırıklarla ağlamaya başladı.

Gözyaşlarını üzerindeki örtünün kenarına sildikten sonra, yeniden Hipokrat'ın yüzüne bakarak;

“Senin mutlu olmanı istiyorum oğlum!” dedi. “Ama bir korkum var. Şu Ambrosia denen zengin ve şımarık komşu kızı, senin peşini bırakmıyor. Ne olur, bu dengesiz kızıdan uzak dur! Asklepiades ailesine girebilecek biri değil o!”

Hipokrat eliyle annesinin başını okşadı.

“Anneciğim, hiç merak etme” dedi. “Onunla bugüne kadar hiç ilgim olmadı, bundan sonra da olmayacak!”

Annesi gülümseyerek;

“Buna çok sevindim oğlum!” dedi. “Ben böyle kızlardan çok korkarım. Birine kancayı taktılar mı, bir daha bırakmazlar, aman dikkat et!”

Bu kadar konuşmak bile onu bitkin düşürmüştü. Gözlerini kapatıp kısa bir süre dinlendikten sonra yeniden başını Hipokrat'a çevirdiğinde hafiften gülümsüyordu. Hipokrat, onun zeki gülümsemesinin altında her zaman önemli bir uyarının yattığını bildiği için heyecanlandı. Mutsuz olduğu zamanlarda dolandırmadan söylediği çoğu iğneleyici sözü, mutlu olduğunda böylesi bir yöntemle sevimli hale getirirdi.

Hipokrat, annesinin söyleyeceği her şeye hazır olduğunu göstermek için elini ağzına götürerek öperken;

“Bana güzel şeyler söyleyeceksin galiba!” dedi.

Yüzündeki gülümsemeyi daha da artıran annesi, oğlunu biraz şımartmak istercesine;

“Hem de çok önemli şeyler söyleyeceğim” diye yanıt verdi.

Hipokrat'ın heyecanı artmıştı. Annesine daha da yaklaşarak dinlemeye başladı.

Yaşlı kadın, sevimli bakışlarına biraz ciddiyet katarak;

“Artık evlenecek yaşa geldin, oğlum!” diye başladı konuşmasına. “Babandan öğrendiğin hekimlik mesleğinden artık para

kazanıyorsun. Yani evini rahatlıkla geçindirebilecek durumdasın. Çevrende, Ambrosia gibi kim bilir ne kadar kız vardır! Bunlardan kurtulmak için bir an önce evlenmelisin. Böylece çok sevdiğin mesleğine daha fazla zaman ayırabilirsin. Eğer kendine göre birini bulursan, hem mutlu bir yuva kurarsın hem de çok güzel yavruların olur!” Biraz soluklanmak için gözlerini yumarken, “Babanla kurduğumuz sıcak yuva, sen doğduktan sonra bir cennet bahçesine dönmüştü. Öylesine büyük bir mutluluk getirmiştin bize!” dedi.

“Anneciğim, sen merak etme!” dedi Hipokrat. “Sana söz veriyorum, uygun birini bulacağım ve söylediklerini yerine getireceğim!”

Duydukları karşısında gözlerini sevgi dolu bir sıcaklıkla yeniden oğluna çeviren yaşlı kadın, birden bakışlarını ciddileştirdi. Eskiden beri, bir şeyin yapılmasını istediğinde, sözlerinden önce bakışlarıyla kararlılığını gösterir, Hipokrat’ın gözlerinin içine bakarak konuşurdu.

“Sana önereceğim bir kız var. Bu kız, yukarı mahalledeki Doriana! Hem iyi huylu, hem güzel, hem de beceriklidir. Başka bir özelliği de bizim gibi tanrısal bir soydan geliyor olması!”

Hipokrat biraz rahatlamıştı çünkü kendisi de Doriana’ya karşı olumlu duygulara sahipti. Annesinin bu seçimini onaylarcasına elini okşayıp gülümseyerek;

“Anneciğim, neden olmasın!” dedi. “Sen benim için uygun olmayan birini seçer misin hiç?” Sonra da alacağı yanıtı bilmesine rağmen, “Ama bakalım Doriana beni ister mi?” diyerek annesinin şefkat duygularını uyarmak istedi.

“İster oğlum, ister!” dedi annesi, tüm sevgisiyle oğlunun gözlerine bakarak. “Hiçbir kız seni istemeyecek kadar akılsız değildir!”

Hipokrat, bu konuşmadan on gün sonra annesini yitirdi. Sonrasında büyük bir boşluğa düşünce içine kapandı. Birkaç gün sadece hastalarıyla evi arasında gidip geldi. Hatta kimi zaman, hastaevinde içtiği bir çorbayla yatağa girdiği bile oluyordu.

Bir sabah acilen getirilen bir hasta nedeniyle erken bir saatte hastaevine çağrılmış, hastayla uzun süre uğraşmasının ardından evine dönmüştü. Niyeti öglene kadar dinlenmek, sonra da yeniden hastaevine giderek orada yatan diğer hastalarıyla ilgilenmekti.

Annesinin odasına geçti, boş kalan yatağına uzandı. Gözlerini tavana dikerek onunla geçen yıllarını düşünmeye başladı. Bu yatak, annesinin kucağına girdiğı, onun kolları arasına sığındığı ve “Oğlum benim!” diyerek başını öperken soluğunu duyumsadığı mutluluk yuvasıydı. Ama uçup gitmişti artık!

Kendini tutamadı ve birden hıçkırıklarla ağlamaya başladı. Bir süre sonra kendine gelince yataktan doğrudu. Gözlerini ellerinin tersiyle sildikten sonra kalkıp dışarı çıktı. Yaşadığı büyük acının yalnızken daha katlanılmaz olduğunu düşünerek kent merkezine inmeye karar verdi.

Baharın en güzel günleriydi. Güneş toprağı ısıtmaya başlamıştı; açan kayısı çiçekleri arasında aceleyle uçuşan kuşlar, en güzel cıvıltılarını çıkararak birbirlerine kur yapıyorlardı. Evin iç bahçesinde bulunan kayısı ağacına giderek çiçeklerinden birini kokladı. O abartısız ama huzur veren kokuyu içine çekince dayanamayarak çiçeklerden birini koparıp dudaklarının arasına koydu.

Her şeyi koklamayı ve doğadaki yeşillikleri ağzına koyarak onların tadına bakmayı babasından öğrenmişti. Babası bir gün şöyle demişti:

“Hastalığa tanı koyarken, bütün duyularını kullanacaksın. Hastanın ağzından, derisinden, dışkısından veya idrarından duyacağın değişik bir koku, hastalığı anlamakta işine yarayabilir.”

Hipokrat babasının bu önerisini daha da ileri götürüyor, doğada bulunan canlı cansız her şeyin sadece kokusuna değil, kimi zaman tadına da bakıyordu.

Çiçekler ve kuş cıvıltıları onu biraz olsun rahatlatmıştı. Evin bahçe kapısından çıkararak sahile iniyordu ki komşu kızı Ambrosia

önüne çıktı. Ağzındaki çiçeği aceleyle eline alan Hipokrat'ın kulaqlarında, annesinin söylediği sözler çınlamaya başladı: *"Aman oğlum, bu kızdan uzak dur!"*

"Başın sağ olsun Hipokrat" dedi Ambrosia. "Çok büyük bir üzüntü yaşadığını biliyorum ve sana hiçbir yardımım olmadığı için kendimi suçlu gibi hissediyorum. Eğer konuşmak, biraz olsun rahatlamak istersen bana haber ver, acılar paylaşıldıkça hafiflermiş!"

Ambrosia çok güzel bir kızdı. Uzun simsiyah saçlarını arkasında topluyor, genç kız olmasına karşın gözkapaklarına çektiği sürme, iri yeşil gözlerine bambaşka bir hava veriyordu. Yanaklarına sürdüğü kırmızılığın malzemesini, Kos'a gelen Mısırlı ya da İranlı tüccarlardan satın aldığını bilmeyen yoktu. Elbette bütün bunları, zengin bir tüccar olan babasının parasıyla yapıyordu.

Hipokrat, annesine söylediğinin aksine Ambrosia'ya karşı tamamen ilgisiz değildi. Karşısına çıktığında belli etmemeye çalışsa da Ambrosia konuşurken yüzü kızarmış, kalbi çarpmaya başlamıştı.

Ambrosia akıllı bir kızdı. Hipokrat'ın bu heyecanlı halini yakalayınca onun ilgisini biraz daha artırmak için, gözlerinin içine bakarken giysisinin sağ omzunu biraz aşağı kaydırmıştı. Oynadığı bu küçük oyunun Hipokrat üzerinde yarattığı etkiyi görünce özgüveni daha da arttı.

"Komşuluk görevlerimi yerine getirebilirim, geceleri daha rahat uyurum!" diye ekledi.

Ancak Hipokrat, bir an zayıflık gösterse de, annesinin uyarısının etkisi altındaydı. Oldukça sert bir ses tonuyla;

"Bu acıyı sen hafifletemezsin Ambrosia!" dedi. "Lütfen beni yalnız bırak!"

Böylesine sert bir yanıt almış olmasına karşın, Ambrosia köprüleri atmak niyetinde değildi. Biraz kırgın bir ses tonuyla;

“Yalnızlığımı ve acımı paylaşmak istemiştim, o kadar!” dedi.
“Elbette sen bilirsin!”

Ambrosia'nın yanından ayrılıp ařađıya, deniz kıyısına dođru inerken onu dűřünmeden edemiyordu. Birbiriyle çatıřan iki dűřüncenin etkisi altındaydı. İçinden bir ses Ambrosia'ya haksızlık ettiđini sűylerken, diđer ses ise annesinin sűylediklerini anımsatıyor, dođru yolda olduđunu sűylűyordu.

İndiği yolun iki yanındaki akasya ağaçlarının dallarından salkım çiçekler sarkıyordu. Bir salkımı koparıp sol avcuna aldı. Koklayıp içine çektikten sonra çiçeklerden birini yine ağzına koydu.

Akasya çiçeđinin içindeki tatlı űz, Koslu ocuklar tarafından eđlencelik kabul edilerek zevkle emilirdi. Kimisi daha ileri giderek bu çiçeklerle karnını bile doyuruyordu. Sadece babasının űnerisi nedeniyle deđil, aynı zamanda çocukluđundan kalan bu alışkanlıđın heyecanını duyduđundan, hem yűrűyor hem de parmaklarıyla bir bir ađzına koyduđu çiçekleri emmeyi sűrdűrűyordu.

Kafasında, kimi annesine, kimi de Ambrosia'ya ait dűřünceler dolařırken sahile indiđini fark etmedi bile. Yođun yosun kokusu ve yűksek dalgaların űzerinde çıđlıklar atarak oynayan martıların sesi onu kendine getirdi.

Yarım ay řeklindeki dođal limanı gűren bűyűke bir kayanın űzerine oturdu. Sırtını karaya vererek denizin űte yanında gűrűnen Kűűk Asya'yı dalgın bakıřlarla izlemeye bařladı. Babası ona, karřı kıyıda bulunan ve adına Troya denen bir krallıđa karřı tanrıların desteđini alan Akhaların, çok eski zamanlarda bűyűk bir savař bařlattıklarını anlatmıřtı. Nedenini sorduđunda ise babasından aldıđı yanıt řu olmuřtu;

“Bir kadın yűzűnden bařladıđı iddia edilir ama bunun bűyle olmadıđını biliyorum. Troya, bűyűk bir ticaret yolunu denetleyen bir kaleydi. Bűyle bir yolun Kűűk Asyalılardan alınması çok űnemliydi. Gűlű Helen tanrılarının desteđini alan Akhalar, tam

on yıl süren bir savaşın ardından Troya'yı yakıp yıktılar. Her iki taraftan binlerce insan öldü!”

Hipokrat, savaşın sadece insanlar arasında geçmediğini, tanrıların da bu savaşta ikiye bölündüğünü duyunca babasına, bunun nasıl olduğunu sordu.

Öyle ya, nasıl olurdu da insanlar arasında geçen bir savaşa tanrılar da karışır, üstelik güçlü olan tanrılar Akhaların yanında olurdu?

“Tanrılar, kendi aralarında da çatışma yaşadılar mı, baba?” diye sormuştu. *“Bizim dedemiz olan Tanrı Asklepios da bu savaşa katıldı mı?”*

Babası Herakleides, oğluna her şeyin doğrusunu öğretmeye gayret ederdi. Bu sorunun yanıtını tam olarak bilmiyordu. Ama yine de olması gerekeni söylemeye karar vermişti:

“Soyundan geldiğimiz Tanrı Asklepios hiçbir savaşta taraf olmaz! Elinden gelse savaşların çıkmasını daha baştan engellerdi oğlum! İnsanları yaşatmaya çalışan bir mesleğin tanrısı, binlerce insanın öldüğü bir savaşta taraf olur mu hiç?”

Babasının Troya hakkında anlattıkları Hipokrat'ı tatmin etmemişti. Bunu anlayan ve oğlunun bu savaş nedeniyle Helen tanrılarını sorgulamaya başladığını gören Herakleides, daha fazla soru sormasına engel olmak için;

“Bunu kafana takma, oğlum!” demişti. *“Troya savaşının gerçekten yapıldığını bil ama tanrıların işe karışmasını bir mitolojik öykü olarak düşün! Sakın ola ki, Helen tanrılarını sorgulamaya kalkma. Hem başımıza ne geleceğini bilemeyiz, hem de...”*

Babasının bir şeyden çekinerek sustuğunu gören Hipokrat, onun çok önemli bir şey söyleyeceğini düşünerek;

“Evet baba” demişti. *“Bir şey daha söyleyecektin!”*

“Doğru oğlum! Çok önemli bir şey daha söyleyeceğim. Biliyorsun biz, Tanrı Apollon'un oğlu olan Hekim Tanrı Asklepios'un so-

yundan geliyoruz. Eğer mitolojideki tanrıların güçlerini ve onlara ait öyküleri tartışırsak, bundan en büyük zararı biz görürüz. Nasıl ki ben ve sen Asklepios soyundan geldiğimiz için dünyaya hekim yani birer Asklepiades olarak geldiysek, bundan sonra senin çocukların da birer Asklepiades olacaklardır.

Bu duruma göre şöyle düşünmeliyiz; Eğer biz Helen tanrılarını tartışırsak, en büyük darbeyi Asklepiadeslere yani Asklepios soyundan gelen hekimlere vurmuş oluruz. Bu nedenle bizler, başta Asklepios olmak üzere tüm Helen tanrılarına sahip çıkmalı ve onları asla tartışmamalıyız.”

Denizin kenarında kayanın üzerinde oturmuş, babasının anlattıklarını düşünürken, rüzgârda oyun oynayan martılardan biri, gözüne kestirdiği kocaman bir balığa dalış yaparak onu yakaladı ve gagasındaki balığın ağırlığı nedeniyle denizin hemen üzerinden paralel uçarak uzaklaşmaya başladı. Balık, martının gagasından kurtulmak için uğraşırken, Hipokrat onun çaresizliğini, daha önce yaşadığı bir deneyim nedeniyle iyi biliyordu. Bir gün bindiği kayıkta yakaladığı küçük bir balığı martıya uzattığında, martı balıkla birlikte parmağını da yakalamıştı, öyle ki, az kalsın koparıyordu. Yarası uzun zaman iyileşmemişti.

Oturduğu yerin yakınında balıkçılar akşama çıkacakları balık avı için hazırlıklarını yaparken yüksek sesle şarkılar söylüyorlardı. İçlerinden birini tanıyordu. Babası ölmeden önce onun annesini tedavi etmiş, bunun karşılığı olarak her gün balık yemek zorunda kalmışlardı. Yoksul ada insanı böyleydi; karşılığını para olarak ödeyemedikleri bir iyiliğin altında ezilmemek için mutlaka ödemenin yolunu bulurdu.

Adamı görünce, ona görünmemek için hemen yerinden kalkarak uzaklaştı. Yoksa ipe dizilmiş balıklarla eve dönmek zorunda kalabilirdi.

Deniz kenarında dinlenmek ona iyi gelmişti. Dönüş yolunda aklına yeniden Ambrosia geldi ama hemen onu belleğinden uzaklaştırmaya çalışarak;

“Bırak artık şu kızı” diye söylendi kendine. “Annenin sözünü dinle, Doriana’ya git!”

Eve giden dik yokuşu çıkarken, bir kapının açıldığını ve güzel bir kızın kendisine el sallayarak kapıyı kapadığını görünce heyecanlandı. Son zamanlarda böyle hoş görüntülerle sık sık karşılaşmaya başlamıştı. Hastalar için çağrıldığı evlerde kendisiyle ilgilenenler oluyor, kimi zaman da kendisine yardım eden hastabakıcıların bakışlarından kurtulmak için değişik gerekçeler uydurmak zorunda kalıyordu.

Sokağın yarısına kadar çıkmıştı ki içinden bir ses;

“Bu böyle olmayacak!” diye uyardı kendisini. “Annenin sözünü dinle, Doriana ile arkadaş ol ve çevrendeki kızlardan kendini kurtar!”

Bir an durakladı. Kendisine ilgi duyan, başta Ambrosia olmak üzere bütün kızları gözünün önünden geçirdi. O kısa zaman içinde kafasından yaptığı seçme sınavını Doriana kazanınca, engel olamadığı bir duyguyla dik sokağı koşar adım çıkmaya başladı.

Çıktığı yol Ambrosia’nın kapısından geçtiği için yeniden korku içinde durakladı. Hemen geri döndü ve başka bir yolu izleyerek Doriana’nın evine yürümeye başladı.

Doriana’nın kapısına ulaştığında ne yapacağını şaşırıldı. Bura ya geliş nedenini nasıl anlatabilirdi ki? Gerçi daha önce annesiyle defalarca gelmişti ama bu kez durum çok farklıydı. Niyetini açık olarak anlatamayacağına göre farklı bir neden bulmalı, kapıyı öyle çalmalıydı. Eğer geliş nedenini saklayamazsa işleri tamamen karıştırabilir, olacaksa da olmamasına yol açabilirdi.

Kapıyı Doriana açarsa belki bir ölçüde rahat davranabilirdi ama ya annesi açarsa!

Bir an gerisingeri dönmeyi düşündü ama babası ona bir gün, *“Olgunluğun en temel koşulu, ne istediğini bilmek ve onu elde etmek için kararlı olmaktır”* dememiş miydi!

İşte tam sırasıydı. Bu kadar heyecanı çektikten sonra mutlaka bu kapıyı çalmalı ve içeri girmeliydi.

Hemen orada bir senaryo üreterek kapıyı çaldı. Açan Doriananın annesiydi.

“Buyur oğlum, hoş geldin!” dedi, başsağlığı dilemek için boynuna sarıldı. Hipokrat’ı gören Dorianada kapıya gelmişti. Hipokrat, güvensiz bir sesle, Doriananın annesine bakarak;

“Annem hasta yatağındayken beni yanına çağırmış, o öldükten sonra sevdiği insanları ziyaret etmemi istemişti. İlk söylediği kişi de sizdiniz. Bu nedenle uğradım” dedi.

Bu pembe yalan işe yaramıştı. Hemen onu içeri davet ettiler ve uzun bir sohbete daldılar.

Annesi yemek için bir şeyler hazırlamaya çıktığında Dorianada;

“Annen ölünce en çok seni düşündüm!” dedi. “Yalnız kalman çok zor olacak. Annemle konuştuk, eğer bize sık uğrarsan biraz olsun sana destek olabiliriz. Akşam yemeklerini birlikte yer, sohbet ederiz.”

Sonra başını hafifçe önüne eğerek, gülümseyen istekli bir bakışla ekledi:

“Hem böylece ben de yalnızlıktan kurtulmuş olurum!”

Bu güzel başlangıç, Hipokrat’ın yaşamında yeni bir dönemin açılmasını sağladı. Annesini yitirmişse de, onun istediği bir şeyi yapıyor olmanın huzurunu duyuyor, böylece kendisini de genç kızların rahatsız edici ilgisinden uzak tutuyordu.

Hipokrat, annesini yitirdikten birkaç ay sonra, henüz on altı yaşındayken, kendi yaşındaki Dorianada evlendi.

Ambrosia, evlendikten sonra Hipokrat’ı rahatsız etmeyi sürdürdüysede onun Dorianada ile mutluluğunu bozamadı. Hipok-